

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เมื่อเกิดในองค์กรแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อในทางลบ ซึ่งมีปัญหาจากสาเหตุต่างๆ ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้า การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน เป็นหน้าที่ของส่วนราชการและบุคลากรในส่วนราชการนั้นๆ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ จึงได้ประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้นเพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

- ๑.วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๒.การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร
- ๓.กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๔.องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต
- ๕.ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๖.ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

- ๑.การระบุความเสี่ยง
- ๒.การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
- ๓.เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
- ๔.การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- ๕.แผนบริหารความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑.วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรในองค์กร การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้จะเป็นหลักประกันระดับหนึ่งว่า การดำเนินงานขององค์กรจะไม่มีทุจริต วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒.การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee Of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ ประกอบด้วย ๕องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมทางการควบคุม

- หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผู้กำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหารมีอำนาจสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง

- หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม

- หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ ควบคุมนโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร

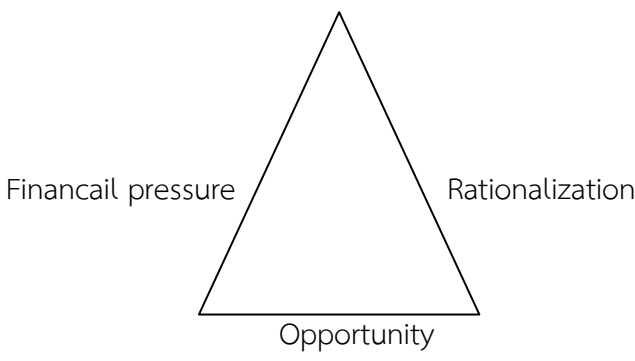
- หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
- หลักการที่ ๑๔ การสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินการต่อไป
- หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
 หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม
 ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะได้ให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

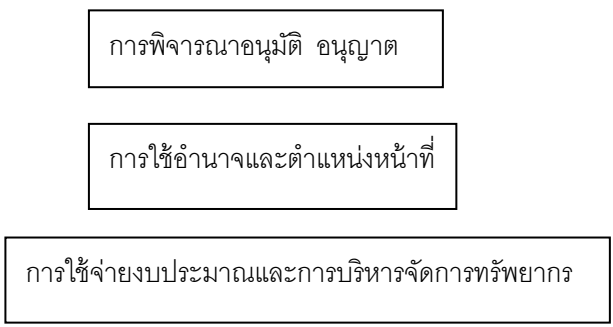
องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure / Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในองค์กรมีจุดอ่อนและ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุน การกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต

๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

จากผลการประเมิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยภาพรวมตามตัวชี้วัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง มีคะแนนใน ด้านการป้องกันการทุจริตเป็น ๐ คะแนน การเปิดเผยข้อมูล ๕.๐๘ คะแนน จากผลการประเมินจะแบ่งความเสี่ยงออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘)
- ๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การระบุความเสี่ยง
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
๕. แผนบริหารความเสี่ยง
๖. การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
๗. จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
๘. การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
๙. การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรม เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบกับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังและการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

๑. การระบุความเสี่ยง

ซึ่งจากผลการประเมินความโปร่งใสในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตัวชี้วัดการเปิดเผยข้อมูล และการป้องกันการทุจริต มีคะแนนต่ำสุด ซึ่งแสดงว่าปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่มีความเสี่ยงสูงในหน่วยงาน สามารถระบุการประเมินความเสี่ยงได้ ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

กระบวนการ : การจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	UnKnow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
๑. ปิดกั้นโอกาสในการเสนอราคา ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะ ราย		/
๒. เจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้รับจ้างมีการ ลดปริมาณงานเพื่อประหยัดต้นทุน ในการดำเนินการ หรือมีการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบ รายการ		/

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	UnKnow Factor(ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
๓.การปกปิดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน		/

๒.การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- สถานะสีเขียว ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง ความเสี่ยงระดับปานกลางและสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง ความเสี่ยงระดับสูงมากเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑.ปิดกั้นโอกาสในการเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะราย		/		
๒.เจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้รับจ้างมีการลดปริมาณงานเพื่อประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ หรือมีการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ		/		
๓.การปกปิดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน	/			

๓.เมทริกส์ระดับความเสี่ยง

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ ๓ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงสูง

ระดับ ๒ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตไม่สูงมาก

ระดับ ๑ หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
๑.ปิดกั้นโอกาสในการเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง เฉพาะราย	๒	
๒.เจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้รับจ้างมีการลดปริมาณงานเพื่อประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ หรือมีการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ		๑
๓.การปกปิดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน	๒	

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ ๓ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/ เครือข่าย/ทางการเงินในระดับที่รุนแรง

ระดับ ๒ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร / เครือข่าย/ทางการเงินระดับไม่รุนแรง

ระดับ ๑ หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นในการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม ความจำเป็น x ความรุนแรง
๑.ปิดกั้นโอกาสในการเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการพิจารณา	๒	๓	๖

อนุมัติจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะราย			
๒.เจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้รับจ้างมีการลดปริมาณงานเพื่อประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ หรือมีการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ	๑	๑	๑
๓.การปกปิดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน	๑	๑	๑

๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง ระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น ๓ ระดับ

ดี จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียหายทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ ผู้รับมอบผลงาน แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการผู้รับมอบผลงาน ยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการ จัดการ	ค่าการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ต่ำ	ค่าความเสี่ยงปาน กลาง	ค่าความเสี่ยงสูง
๑.ปิดกั้นโอกาสในการเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะราย	ดี	/		
๒.เจ้าหน้าที่ร่วมกับผู้รับจ้างมีการลดปริมาณงานเพื่อประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ หรือมีการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ	ดี	/		
๓.การปกปิดงบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน	ดี	/		